

KIS SZEGEDI MŰVÉSZETTÖRTÉNET

XIV.

A két világháború közt működő szegedi festők egyik vezető alakja Nyilasy Sándor (1873-1934) volt. Élete legnagyobb részét szülővárosában, Szegeden töltötte. A művészet iránti hálama korán megnyilatkozott. Bizonyítékai ennek azok a bátorítalan kis gyermekrajzok, amelyeket tőle érett alkotásai mellett, a Móra Ferenc Múzeum őriz.

Szegedi diákoskodása után Nyilasy a budapesti mintarajziskolába, majd onnan Münchenbe, a nagy hírnű akadémiára került. Azon

Nyilasy Sándor: Kapás asszony

ban az itteni megcsontosodott oktatási rendszert nem kedvelte. Így ő is, mint több új utárvágyó fiatal művész, átment Hollósy Simor müncheni szabadiskolájába, ahol az akadémia kötöttségektől mentes, egészséges természet szemlélet alapján nyertek festészeti képzést: növendékek. Hollósy 1896-ban festőiskolájába Nagybányára költözött. A közben Párizsban tartózkodó Nyilasy miután hazatért, csatlakozott a nagybányai festők csoportjához. Így ő is az alapító kolónia tagjai közé került. A nagybányaiak első budapesti kiállításán részt vett. Itt szereplő művei közül főleg a Betlehem, Esti harangszó és a Magvető c. alkotásai a kiemelkedők.

FŐVESZÉLY — A TUDOMÁNY?

A Tiszatáj 9. számának „Postán kaptuk” cím alatti cikke a Szegedi Somogyi Könyvtárra vonatkozó vizsgálatra utal. A jelentésből azt szűri le, hogy abban pejoratív hangsúllyal szerepelnek a tudományos könyvtári aspirációk. Az effajta megállapítás — bárhonnan származnék is — valóban megbotránkoztat, feltéve, ha nem vesszük tekintetbe, hogy az eredeti szöveg a „tudományos könyvtári” kifejezést idézőjelben hozta, s az említett cikk azt összefüggéséből kiragadva közölte.

A 10. számban azonban Péter László — anélkül, hogy érdemben érintette volna, mit állapított meg a vizsgálat — a kérdéses cikkekre hivatkozva a kontextusból kiragadott szavak alapján nem kisebbel vádolja meg a bizottságot, mint azzal, hogy vissza akarja fordítani a fejlődés logikus menetét, majd pedig azt, hogy a bizottság érvelésében „kísért” a könyvtárak merev elkülönítése „tudományos” és „közművelődési” könyvtárakra.

A Tiszatáj értő közönsége iránti tiszteletünk diktálja, hogy az önkényes idézés módszere helyett ismerje meg az eredeti szöveg lényegesebb megállapításait:

„Mind a szakigazgatást ellátó művelődési osztály, mind a könyvtár igazgatójának véleménye szerint a könyvtár — kétségtelenül megmutatókozó eredmények ellenére — több munkaterületen nem érte el azt a színvonalat, amelyre lehetőségei adva voltak és vannak.”

„A könyvtár régen prézens könyvtár volt, jól működő olvasóteremmel. A könyvtár teljes állománya, az olvasóteremben elhelyezett segédkönyvtára lényegében egységesen ezt az olvasótermet szolgálta. A könyvtár régi, magas színvonalon gyarapított gyűjteménye egyaránt alkalmas volt a tudományos kutatás céljára, a két világháború között alapított egyetemi könyvtár kiegészítésére, de a könyvtár demokratikus hagyományainak (Móra, Tömörkény) megfelelően városi közművelődési igényeket is kielégített, ezt azonban általában helybenolvasás formájában tette. A felszabadulás utáni kezdeményezést, hogy kölcsönző részleget is fejlesszen a könyvtár, erősítette a két említett [korábbi] vizsgálat. Megkezdődött a belső raktár átválogatása prézens és kölcsönzési anyagra, az utóbbi később szabadpolcra került.”

„Az köztudomású, hogy bármely közművelődési könyvtárban a könyvtár igényesebb olvasói, a tudományos szinten tájékozódni kívánók és a kutatást végzők használják leginkább a könyvtárak olvasótermét, s az átlagolvasók túlnyomó többsége csak kölcsönöz. Viszont a helybenolvasók általában kölcsönöznek is, a kölcsönzési szolgáltatást sem tekintik alacsonyabb rendűnek. (Igy van ez egyébként az egyetemi könyvtárban is.) Itt azonban sokáig (talán a mai vezető megjelenéséig) kísértett az a különös gondolat, hogy a könyvtár kölcsönzési részlegét ki kellene helyezni valahová a városba, vagy azt lássa el más, s a Somogyi Könyvtár alakuljon prézens könyvtárrá.”

„E régi szemlélet káros következménye ma abban mutatkozik meg, hogy nem alakult ki egy magasabb szintű szakosított tájékoztató részleg, amely a Könyvtár egészére nézve vállalná a korszerű tájékoztató munkát, holott ehhez a személyi feltételek adva lennének.”

„Így sajátos ellentmondás tapasztalható a Könyvtár tudományos könyvtári törekvései és az állománygyarapítás között. Az Új Könyveken kívül más tájékoztatói eszközök nem vesznek igénybe. Még a Magyar Nemzeti Bibliográfiát is csak elvétve nézik át. Erdemleges dezideráta-katalógusuk nincsen. A fiók-könyvtárak kérései alapján állítanak össze egy dezideráta nyilvántartást, de ez elsősorban a nagyon keresett — sok esetben bestseller — kurrens irodalmat tartalmazza.”

„A külföldi irodalmat tervszerűen nem figyelik, hiányoznak a tájékoztató apparátushoz nélkülözhetetlen alapvető korszerű közikönyvek is.”

„Azzal, hogy a Könyvtár nem tesz erőfeszítéseket, hogy egy központi városi könyvtár (tehát a tudományos tájékozódás igényeinek megfelelő) színvonalán igyekezzen kialakítani prézens gyűjteményére alapuló szolgáltatást, »tudományos« feladatait mintegy a muzeális könyvtár szolgáltatásaira hagyja visszavonadni. »A Somogyi Könyvtár nagy kincseshánya« szemlélet oda vezet, hogy ez a »kincseshánya« történelmileg lezárt gyűjteményt jelent, s a gyűjtés a régi színvonalon nem folytatódik. Pedig ma egy korszerű városi könyvtár gyarapításának és olvasószolgálatának rangosabbnak kell lennie, mint történetének bármelyik időszakában a régi Somogyi Könyvtaré volt.”

A szöveget különösebben kommentálni nem kell. A bizottság éppen a magasabb színvonal érdekében hozta meg javaslatait. Minden esetben a tudományos igények szerinti fejlesztés érdekében emelt szót. Pejoratív értelemben az olyan korszerűtlen magatartás ellen foglalt állást, amely szerint régebben a kölcsönző részlegét ki akarták helyezni a városba. A tudományos rangot éppen abban látjuk, hogy a könyvtár tudományos színvonalon gyarapítson és a tudományos igényeknek megfelelően fejlessze ki mind kölcsönző, mind tájékoztató munkáját, s a könyvtárosok tudományos munkája ne merüljön ki abban, hogy az élettől elzárkózó módon egy régi muzeális gyűjteményben maguk végezzenek kutató tevékenységet. Kár tehát Péter Lászlónak a kérdést úgy értelmezni, mintha a bizottság állítaná szembe a „tudományos” és a „közművelődési” fogalmakat, holott magából a könyvtárból származott az a régi elképzelés, hogy a kölcsönző részlegtől meg kellene szabadulni a tudományos könyvtári munka érdekében.

A bizottság tehát éppen azt, a tudományos igényekre hivatkozó, de korszerűtlen szemléletet jelezte idézőjelbe tett szavaival, amely a bizottság megítélése szerint a korszerű tudományos könyvtári fejlődés akadálya.

Ami pedig a könyvtári dolgozók saját tudományos kutató tevékenységét illeti, a bizottság egyáltalán nem foglalt állást a könyvtárosok tudományos kutató munkája ellen, csak azt a kívánságát fejezte ki, hogy ezeket egyeztessék a társadalmi szükségletekkel. Sehol Magyarországon egyetlen tudományos könyvtárban sem szokás, hogy valaki heti 2–3 nap kutatói időt kapjon saját kutatás céljára.

Akaratlanul sem szeretnénk Péter Lászlót rossz látszatba helyezni. Az említett túlburjánzások a könyvtárban már megszűntek, őt magát egyáltalán nem érintik, tudományos munkáját a vizsgálat nagyra értékelte.

Mínt hogy Péter László cikkében a könyvtár vezetőjére hivatkozik, kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy a könyvtár fejlesztésének irányelveit a könyvtár vezetőjével teljes egyetértésben alakítottuk ki. Kár tehát a cikkben úgy feltüntetni a kérdést, mintha a bizottság és a könyvtár vezetőjének álláspontja között valami eltérés volna.

SALLAI ISTVÁN

Olvassa, keresse

Szegedi
szerzők
műveit!

Az ÁKV Kárász utcai könyvesboltjában (Szeged, Kárász u. 5.)

kapható még:

Tiszatáj antológia (19 költő verseiből)	kötve 17,50 Ft
Fenákel Judit: „Tíz nap vidéken”	„ 13,— Ft
Fenákel Judit: „Akvárium”	„ 16,— Ft
Dér Endre: „Bódé”	„ 11,50 Ft
Mocsár Gábor: „Pirostövű nád”	„ 18,— Ft
Mocsár Gábor: „Nyitott tenyér”	„ 18,— Ft
Polner Zoltán: „A szívetekre bízom”	„ 6,— Ft
Bárdos Pál: „Estétől reggelig”	„ 11,50 Ft
Péter László: „Juhász Gyula a forradalomban”	„ 60,— Ft
Simai Mihály: „Látás és látomás”	„ 9,— Ft
Tömörkény emlékkönyv	„ 32,— Ft